

ingediend op **1284** (2021-2022) – Nr. 1
6 mei 2022 (2021-2022)

Motie tot instelling van een belangenconflict

van Chris Janssens, Stefaan Sintobin,
Immanuel De Reuse en Suzy Wouters

over het federale wetsontwerp
over de verplichte vaccinatie
van gezondheidszorgbeoefenaars tegen COVID-19

TOELICHTING

1. Wetsontwerp over de vaccinatieplicht voor zorgpersoneel

In de federale Kamer van volksvertegenwoordigers ligt momenteel een wetsontwerp ter bespreking over de verplichte vaccinatie van gezondheidszorgbeoefenaars tegen COVID-19. Op 3 mei 2022 heeft de commissie voor Volksgezondheid en Gelijke Kansen van de Kamer de tekst (DOC 55 2533/005) na een tweede lezing aangenomen. Het wetsontwerp wil een verplichte vaccinatie tegen COVID-19 invoeren voor alle gezondheidszorgbeoefenaars.

Door dat wetsontwerp kan alleen wie gevaccineerd is tegen COVID-19 nog een visum of registratie als gezondheidszorgbeoefenaar verkrijgen of behouden. Hetzelfde geldt voor herhalingsdosissen die eventueel in de toekomst nodig zullen blijken. Er is alleen een uitzondering vastgesteld voor gezondheidszorgbeoefenaars met gedocumenteerde medische contra-indicaties.

Volgens de tekst van het wetsontwerp kan een gezondheidszorgbeoefenaar de vaccinatie weliswaar weigeren, maar die weigering heeft tot gevolg dat de persoon in kwestie niet langer een gezondheidszorgberoep kan uitoefenen. Het ontwerp voorziet als administratieve maatregel immers in de eenzijdige schorsing van het visum of de registratie van elke gezondheidszorgbeoefenaar die niet beschikt over een vaccinatie tegen COVID-19 of geen herhalingsdosis heeft laten toedienen. De arbeidsovereenkomst wordt in dat geval van rechtswege beëindigd zonder opzeggingstermijn of opzeggingsvergoeding.

Daarbij speelt het ook geen enkele rol in welke setting de gezondheidszorgbeoefenaar de gezondheidszorg verstrekt. Dat kan volgens de toelichting bij het wetsontwerp in een verzorgingsinstelling zijn, maar het kan evengoed gaan om ambulante verzorging, of om zorg in een eigen praktijk, in groepsverband enzovoort. Ook speelt het bijvoorbeeld geen enkele rol of de zorg al dan niet terugbetaald wordt. Het statuut van de gezondheidszorgbeoefenaar (zelfstandige, werknemer of ambtenaar) is evenmin van belang.

Het toepassingsgebied van het wetsontwerp is zeer ruim. De bepalingen zijn niet alleen van toepassing op artsen, maar bijvoorbeeld ook op verpleegkundigen, zorgkundigen en paramedici. De toelichting maakt er evenwel melding van dat door de bevoegdheidsverdeling het beroepsverbod voor niet-gevaccineerden niet kan worden uitgebreid tot sociaal assistenten, hulpverleners, bejaardenhulpverleners en niet-verzorgend personeel. Die beroepscategorieën zijn immers geen gezondheidszorgbeoefenaars.

Het toezicht op de verplichte vaccinatie wordt uitgeoefend door de directeur-generaal van het Directoraat-generaal Gezondheidszorg van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. De inwerkingtredingsdatum wordt geregeld door een koninklijk besluit. De oorspronkelijke inwerkingtreding van 1 juli 2022 werd geamendeerd, waarbij de regering nu op elk moment kan beslissen wanneer ze de wet in werking laat treden. Het beroepsverbod hangt dus als het zwaard van Damocles boven het hoofd van zorgverstrekkers die zich niet hebben laten vaccineren of zichzelf onvoldoende herhalingsdosissen hebben laten toedienen.

2. Bevoegdheidsverdeling

Er moet worden vastgesteld dat het allesbehalve vanzelfsprekend is dat de federale wetgever de verplichte vaccinatie wil opleggen aan zorgpersoneel. Gezondheidszorg is immers een bevoegdheid die verdeeld is tussen de gemeenschappen en de

federale overheid. De federale overheid is nog deels bevoegd voor het curatieve beleid, maar de gemeenschappen zijn bevoegd voor het beleid met betrekking tot de preventieve gezondheidszorg. Volgens de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen is de preventieve gezondheidszorg een bevoegdheid die exclusief is toegewezen aan de gemeenschappen.

In de voorbereidende werkzaamheden wordt gesteld dat voor het crisisbeleid bij een pandemie “elke overheid verantwoordelijk is voor de bestrijding van een volksgezondheids crisis binnen de grenzen van haar eigen materiële bevoegdheden”. Crisisbeleid bij een pandemie is dus geen exclusieve bevoegdheid, maar de gemeenschappen hebben op dat vlak dus wel degelijk bevoegdheden. De Raad van State heeft in een advies geoordeeld dat de federale overheid daar, op grond van haar residuaire bevoegdheid, niet exclusief voor bevoegd is. De Raad stelde daarover: “Het is niet omdat maatregelen betrekking hebben op de bestrijding van een volksgezondheids crisis dat de federale overheid bevoegd kan worden geacht. Integendeel, elke overheid is verantwoordelijk voor de bestrijding van een volksgezondheids crisis binnen de grenzen van haar eigen materiële bevoegdheden, hetgeen echter niet uitsluit dat ter zake een samenwerkingsakkoord kan worden gesloten.”

Tot op heden werd het vaccinatiebeleid in België uitgewerkt door de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid. Van enige samenwerking over de verplichte vaccinatie voor het zorgpersoneel – die toch ook belangrijke gevolgen heeft voor het Vlaamse zorgpersoneel en de Vlaamse zorginstellingen, en bij uitbreiding voor het Vlaamse beleid met betrekking tot zorg en gezondheid – blijkt geen sprake te zijn. Het blijkt om een eenzijdig door het federale niveau opgedrongen maatregel te gaan. Er kan overigens ook worden vastgesteld dat maar liefst drie partijen die in het Vlaams Parlement vertegenwoordigd zijn, zich al publiekelijk tegen de verplichte vaccinatie in de zorg hebben gekant. Die drie partijen vertegenwoordigen samen de helft van de parlementsleden in het Vlaams Parlement.

In dat verband moet ook worden vastgesteld dat de verplichte vaccinatie voor zorgpersoneel in de huidige epidemiologische context geen proportionele maatregel is. De Taskforce Vaccinatie heeft daarom in zijn advies een kritische houding aangenomen tegenover het ontwerp en raadt de verplichte vaccinatie niet langer aan.

3. Personeelstekort in de zorg

De verplichte vaccinatie voor zorgpersoneel blijkt bovendien uitermate negatieve gevolgen te hebben voor het Vlaamse beleid met betrekking tot zorg en gezondheid. De sector van de gezondheidszorg kampt immers met een acuut personeelstekort. Verso, de vereniging voor socialprofitondernemingen, berekende dat alleen al de socialprofitsector in de periode 2016-2026 jaarlijks 46.000 nieuwe medewerkers nodig heeft. Die extra medewerkers zijn nodig om oudere werknemers te vervangen, een uitbreidingsbeleid mogelijk te maken en de arbeidsduurverkortung op te vangen. Er wordt echter vastgesteld dat er onvoldoende extra werkkrachten worden gevonden.

Vanuit de sector klinkt het dan ook dat het van groot belang is om het huidige personeel te behouden. Ook dat is echter niet evident. Uit een bevraging blijkt immers dat maar liefst 20 procent van het personeel erover nadenkt om de sector te verlaten. Daarbij worden als redenen onder meer het personeelstekort en de werkdruk genoemd.

Ter gelegenheid van de hoorzittingen die recent nog in de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding van het Vlaams Parlement werden georganiseerd, kwam ook nog aan bod dat zorgkundigen weinig gehoord worden en maar weinig waardering krijgen vanuit de politiek. Met het wetsontwerp krijgen

ze nu bovendien een verplichte vaccinatie opgedrongen waarbij ze, als ze daar niet aan voldoen, hun registratie dreigen te verliezen.

Dat er bij het zorgpersoneel in het geheel geen draagvlak is voor verplichte vaccinatie, wordt aangetoond door de diverse protestacties die het gemeenschappelijk vakbondsfront daartegen al heeft georganiseerd. "Deze wet is onrechtvaardig en stigmatiserend. Ze is slecht opgesteld en niet toepasbaar. Het is een gevaar voor de volksgezondheid", klonk het recent nog in een mededeling van dat vakbondsfront.

Van het personeel in de Vlaamse woonzorgcentra zou 6 procent (nog) niet gevaccineerd zijn. Alvast die personeelsleden zouden dus de sector moeten verlaten, mocht het wetsontwerp goedgekeurd worden en de federale regering beslissen om de wet in werking te laten treden. Maar mogelijk kunnen nog anderen als gevolg van de verplichte vaccinatie de beslissing nemen om hun voorbeeld te volgen, hetzij als protest tegen de maatregel, hetzij als gevolg van de toegenomen werkdruk.

4. De noodzaak van belangenconflict

In de context van het personeelstekort, de kans op een aanzienlijke personeelsuitval, de tot op heden te weinig succesvolle beleidsmatige pogingen om nieuw personeel voor de zorg aan te trekken en de roep naar meer waardering voor het zorgpersoneel, is het volgens de indieners van deze motie onverantwoord dat de federale wetgever nu een verplichte vaccinatie probeert op te dringen waarvoor in Vlaanderen geen democratisch draagvlak bestaat. De maatregel zou leiden tot een beroepsverbod voor een deel van het zorgpersoneel, maar zou ook andere zorgverleners ertoe kunnen aanzetten om de sector te verlaten, terwijl die net smeekt om extra personeel.

De indieners zijn dan ook van mening dat Vlaanderen onvoldoende geconsulteerd is over de verplichte vaccinatie van het zorgpersoneel. Om die redenen dienen ze een belangenconflict in tegen het voormelde wetsontwerp, dat een manifeste schending is van de federale loyauteit.

Chris JANSSENS
Stefaan SINTOBIN
Immanuel DE REUSE
Suzy WOUTERS

MOTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° artikel 109 van het Reglement van het Vlaams Parlement, dat de procedure bevat voor het invoeren van een belangenconflict door het Vlaams Parlement;
 - 2° het wetsontwerp over de verplichte vaccinatie van gezondheidszorgbeoefenaars tegen COVID-19, dat ter bespreking voorligt in de Kamer van volksvertegenwoordigers;
 - 3° artikel 128, §1, van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 5, §1, I, 8°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, waarbij activiteiten en diensten op het vlak van de preventieve gezondheidszorg aan de gemeenschappen werden overgedragen;
- overwegende dat:
 - 1° een belangenconflict kan worden ingeroepen zodra een parlement denkt ernstig te kunnen worden benadeeld door een ontwerp of voorstel van wet, decreet of ordonnantie, of door een amendement daarop, dat in behandeling is in een ander parlement;
 - 2° er in Vlaanderen geen democratisch draagvlak is en geen democratische meerderheid bestaat voor een verplichte vaccinatie van gezondheidszorgbeoefenaars;
 - 3° volgens de Taskforce Vaccinatie een verplichte vaccinatie van zorgpersoneel in de huidige epidemiologische context niet nodig is en niet langer beantwoordt aan het proportionaliteitsprincipe;
 - 3° het eenzijdig federaal afkondigen van een verplichte vaccinatie voor zorgpersoneel haaks staat op de federale loyauteit;
 - 4° er in Vlaanderen nu al een tekort is aan zorgpersoneel en nu al veel zorgpersoneelsleden voortijdig het beroep verlaten;
 - 5° de verplichte vaccinatie voor gezondheidszorgbeoefenaars die is opgenomen in het federale wetsontwerp, het zorgpersoneel ertoe zal dwingen of ertoe zal aanzetten om het beroep te verlaten;
- vraagt de schorsing van de behandeling van het voormelde wetsontwerp met het oog op overleg.

Chris JANSSENS
Stefaan SINTOBIN
Immanuel DE REUSE
Suzy WOUTERS